

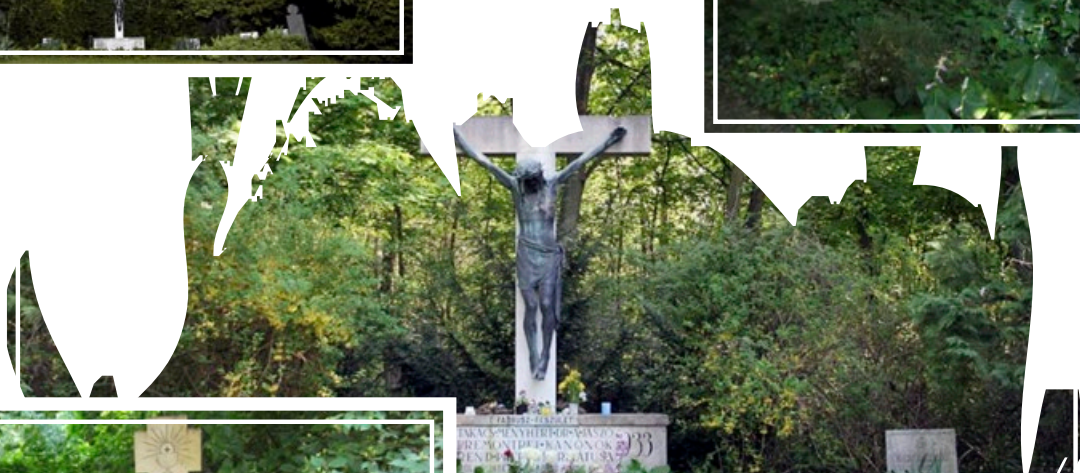
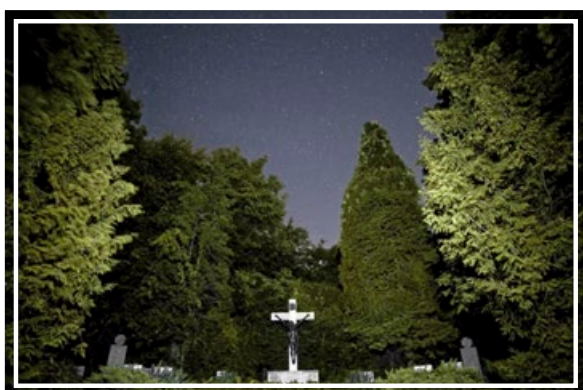

Tizenkét új
helyszín az
Olvasók Diadalához

Premontrei temető

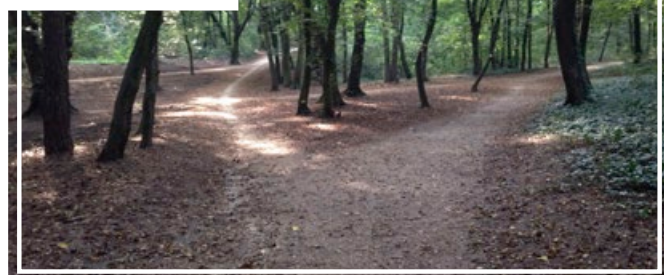
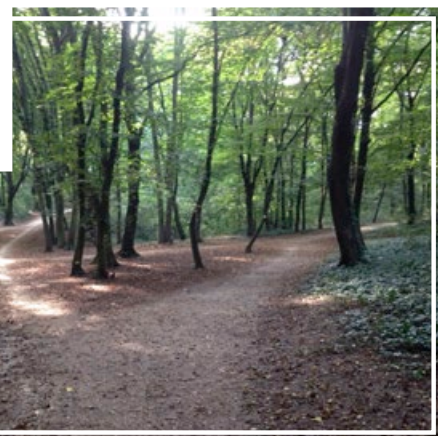
A Gödöllőn megtelepedett premontrei rend 1927-ben jelölte ki a rend új temetőjét a rendház közelében a Fácánosban, ez a város legkisebb temetője. Összesen 16 elhunyt rendtagot és egy gimnáziumi tanulót temettek el ide. Itt nyugszanak a II. Világháborúban a településen, illetve környékén elhunyt magyar katonák is.

A temető központi helyén áll A premontrei intézetet alapító Takács Menyhért síremléke, aki 1933 novemberében hunyt el. Síremlékét 1936 júniusában avatták. Holtteste 1943-ig nyugodott Gödöllőn, ekkor exhumálták, Jászóvárra szállították, és itt temették el újra. A síremlék fő motívuma Fadrusz János „Krisztus a keresztfán” című alkotásának 2 méteres bronz másolata lett. A temető gyalogúton közelíthető meg a Szent István Egyetem strandja mellől.

Erzsébet-park

Az Erzsébet-parki ligetet az Erzsébet királyné 1898-ban bekövetkezett halálát követően, 1898 novemberében létesítették, melyet közel száz féle örökzöld díszít. Ez egyike volt a legelsőnek, amely emléket állított a gyönyörű királynénak. A tiszteletére Magyarországon ültetett, közel 3.000.000 emlékfából ide mintegy 48.000 került, a sétányt krími hársakkal szegélyezték. Kitisztították a területhez tartozó tölgyerdőt, kiépítették az úthálózatot és a locsolóvíz-hálózatot, valamint megkezdték a sziklacsopot összeállítását. A park térbeli rendjét úgy formálták, a növényeket úgy csoportosították, hogy a sziklacsopot központi helyzetét hangsúlyozzák. 1901-ben leplezték le a parkban található Erzsébet királyné szobrot, amelyet Róna József tervezett. Az ünnepségen részt vett I. Ferenc József és a királyi család több tagja is. Darányi Ignác mondott emlékbeszédet. A park területét ekkor már közel 30 hektár volt. Korabeli térkép alapján látható, hogy a Ráde Károly által eredetileg tervezett területhez ÉNy-on nagyobb erdőrészt, valószínűleg gyertyános-tölgyes állományt csatoltak hozzá. A park kiterjedése ekkor volt a legnagyobb.

Várkapitányi lak

A Gödöllői Királyi Kastély közvetlen környezetében található faverandás műemlék épület a Várkapitányi lak, amit a köznyelvben gyakran Testőrlaktanya néven emlegetnek. A kétszintes épület, mely a város barokk emlékei közé tartozik, a XVIII. században létesült, a Grassalkovich-uradalom jószágigazgatói lakhelyeként szolgált, főtiszti és számtartói lakóház volt. Az úriszék szintén a jószágigazgatói hivatalban működött. Miután a kastély a királyi család tulajdonába került, átalakították: akkor készült el a jellegzetes fagerenda. Az épület Erzsébet királyné titkári hivatalának és a várkapitány lakásának adott helyet, 1920 után pedig a kormányzói testőrség laktanyája volt, innen ered máig használatos neve. Később az intézmény kulturális célokat szolgált, és sokáig itt működött a Pest Megyei Hírlap szerkesztősége is.

Alsópark – Világfa

Az Alsópark helyén még minden bizonytalanság volt, amikor Grassalkovich I. Antal zálogba vette a gödöllői területeket annak úrnőjétől, Bossányi Krisztinától. Ez kezdetben sokkal nagyobb területre terjedt ki, mint ma.

Az Alsópark területén találjuk meg A Világfát, amely Velekei József Lajos szobrászművész alkotása. A tölgyfából készült 9,3 méter magas Világfa című alkotást a Magyar Szabadság Napja keretén belül avatták fel 1992-ben annak emlékére, hogy 1991 június 19-én hagyta el az utolsó szovjet katona Magyarországot. A szobrot 2008-ban egy vihar megrongálta, a pótlására készített, két méter magas kőtalapzaton álló 7 méter magas új alkotást 2010-ben adták át.

Főtér – Vadgesztenyefa

A Szabadság téren a Coop áruház mellett található gesztenyefa az egyetlen, amelyik még mementóként megmaradt a monarchia korából Gödöllő főterén. Életkora 150 évre tehető, így akár már az 1867-es koronázás alkalmával is itt állhatott. Néhány, az 1800-as évek végén és az 1900-as évek elején készült főtéri – akkor Ferenc József tér – fotón látható az a parkosított liget, amelyből mára egyedül ez az egy fa maradt meg itt a tér közepén. Sajnos a tér átalakításai során először az 1930-as években, majd később az Áruház, pártház, aluljáró építésével az egykori ligetes terület megszűnt, a fák egy részét kivágták. A 90-es évekre mindössze két öreg gesztenyefa maradt, melyből az egyik a 2011-es főtérfelújítás alatt egy nagy vihar miatt kidőlt, így mára az általunk nevezett gesztenyefa maradt meg egyedül, és így a gödöllői főtér legidősebb fája lett. Ez a fa szerves része Gödöllő főterének. Nagy kedvence az itt élő lakosoknak, sokszor látni fiatalokat meleg nyári napokon, amint a fa árnyékában hűsölnek. 2016-ban a Gödöllő Év fája versenyre a Coop Áruház egyik munkatársa nevezte be a gesztenyefát és a lakosok szavazati alapján abszolút első helyezést ért el.

Gödöllői Királyi Kastély – Királydombi pavilon

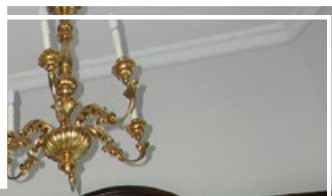
A Kastélypark egyetlen megmaradt barokk kori építménye a Királydomra épített pavilon, amely hatszögletű, belső átmérője 6,5 méter, a kastélytól mintegy 200 méterre található.

A pavilont Grassalkovich I. Antal építtette az 1760-as években. Jelenleg a pavilonban 54 portré található. A faburkolatba illesztett olajfestmények között találunk magyar vezéreket és királyokat.

Az 1848–49-es szabadságharc során a képek egy részét megrongálták. A kastély új tulajdonosa, báró Sina Simon 1857-ben felújította a pavilont, I. Ferenc József gödöllői látogatására készülve. Megfestette a megrongált képek másolatait, s a sorozatot kiegészítette az építés óta eltelt csaknem egy évszázad uralkodóival. A kastély 1867-ben kezdődő királyi időszakában a pavilon ebben az állapotában működött, s látogatható is volt.

Erzsébet királyné halála után azonban a portrékat a budai királyi palotába vitték. Innen került később 14 db a Magyar Nemzeti Múzeum tulajdonába. (A többi kép holléte jelenleg nem ismeretes.)

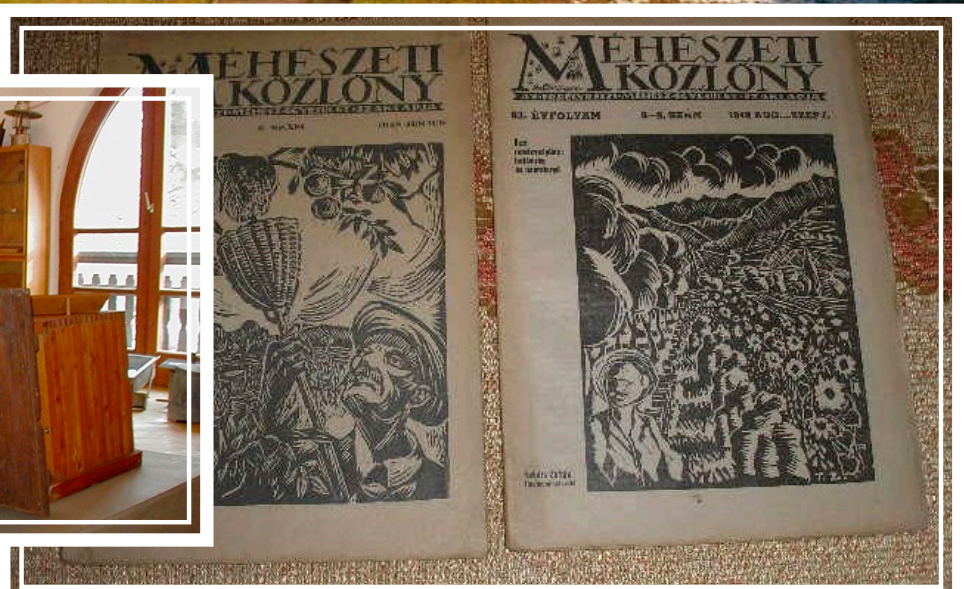
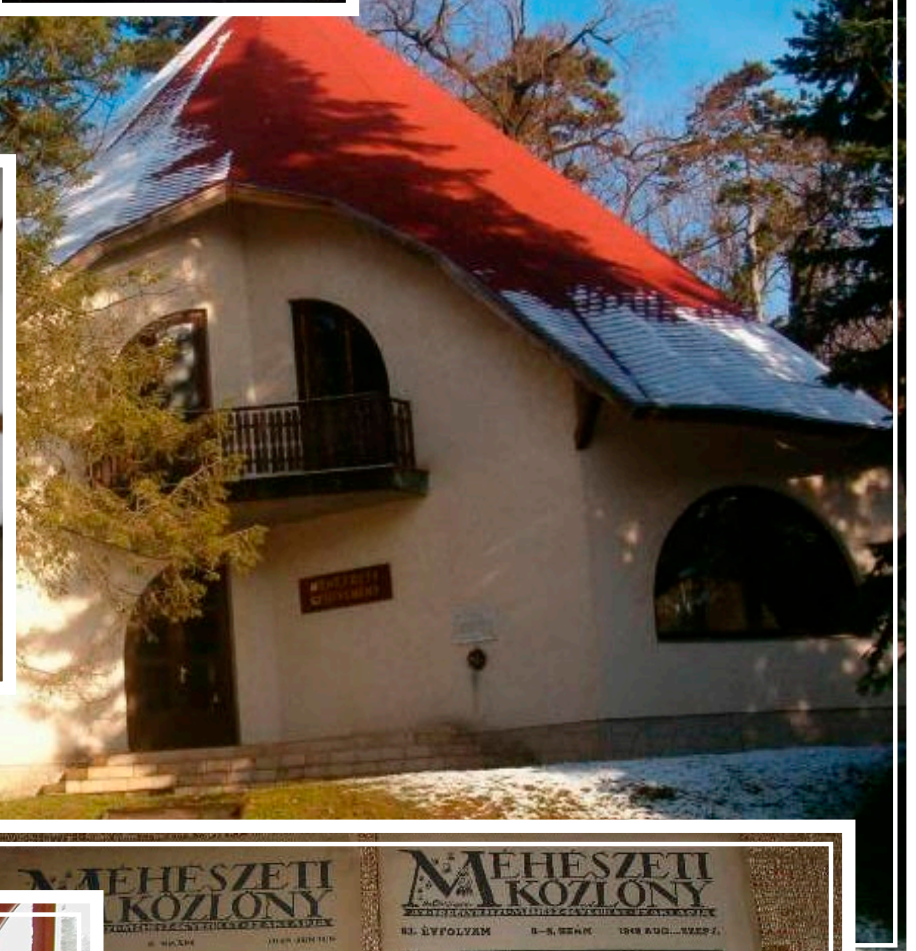
Az épületet 2002-ben állították helyre. A képsorozatot fotótechnikával reprodukálták. A megmaradt festmények másolatai mellé metszetek és más ábrázolások alapján nagyított és színezett képek kerültek.

Méhészeti park és gyűjteménytár

Gödöllő Isaszegi úton található és tekinthető meg az Európában is egyedülállónak számító Méhészeti park és gyűjteménytár. Építését 1983-ban fejezték be Nikovitz Antal elképzelése alapján, az akkor Budapesten tartott 29. Apimondia (Nemzetközi Méhészeti Kongresszus) tiszteletére. A múzeum a lépből kiragadott három viaszsejt, emelettel, korábban nádtetővel ellátott, a méhkas összetartó erejét szimbolizáló épület.

A tárgyak egy része a régi kutatóintézet gyűjteményéből, nagy része méhészek adományából származik. Megtalálhatók itt a legrégebbi méhla-kások (tönk, köpü, bödön, kas), egyéb eszközök és felszerelések, valamint a legelső keretes kap-tár 1683-ból, Angliából, és Huber ún. szeletes kaptár mintája 1792-ből. Különlegességnek számít Kövesdi Szarka Sándor ún. igazi keretes kap-tára lépesméz termelő üvegbúrával és borítóval 1844-ből.

Pap Miska-kút

Az 1848-49-es forradalom és szabadságharc leverése után a betyárvilág megerősödött, sok betyár rótt a vidéket. A forrás neve Pap Miska, az utolsó gödöllői betyár emlékét őrzi, a kút abban az időben még valószínűleg gémeskút lehetett. Pap Miska, kihasználva a kassai országút forgalmát és az itató, illetve pihenőhelyként szolgáló kutat, gyakran hajtotta végre itt a rablásait. A gazdagoktól ellopott zsákmányait megosztotta a szegényekkel, kivívva azok támogatását és együttérzését: a legenda szerint a kút gémjének állásával jelezték a betyároknak, ha pandúr jár a környéken, míg a szegények a tanyájuk falára kiakasztott élelemmel teli tarisznyával jelezték, hogy jóban akarnak lenni a betyárral. Mindeközben, Gödöllőtől délre, Rab Jancsi, északra pedig Huszti Jóska tette nehezebbé az utazók sorsát.

A 19. század végére a közbiztonság megerősödésével a betyárvilág is megszűnt, de a forrás neve máig őrzi az egykori szegénylegények emlékét.

Zeneiskola – Chopin szobor

Chopin szobra Gödöllőn, a zeneiskola előtt található. Igen kevés olyan szobor létezik, amely ilyen mély érzelmeket fejez ki. Chopin átszellemülten játszik a zongorán, s romantikus zenéjére extázisban táncol egy nő egy férfivel. A szecessziós 1,6 m-es bronz „ZENE” című szoborcsoportját Margó Ede 1929-ben készítette, a mű eredeti címe feltehetően: „Szerelem a zongoránál”. 1930-ban a Horváth-kertben akarták felállítani, de mivel a megformálás módja nem felelt meg az akkori közízlésnek – a mellékalakok meztelen ábrázolását erkölcsstelennek tartották –, ezért a szoboravatást elhalasztották.

1938-ban Kőbányára vitték és a Szent László téren avatták fel. A világháborút túlélte szobrot 1948-ban a Budapesti Történelmi Múzeumba vitték, majd innét átkerült a Budapest Galéria raktárába. 1982-ben ismét láthatóvá tették a nagyközönség számára, Szentendrére szállították és a Dunakanyar körüli szoborkertben állították fel. Itt azonban csak nagyon rövid ideig volt látható. Pálfalvi Ferenc a gödöllői zeneiskola igazgatója sikerrel kérte a szobor Gödöllőre helyezését. 1983. december 13-án, Gödöllő várossá nyilvánítása évfordulóján a zene hatását páratlan módon kifejező szobrot ismét felavatták, ezúttal Gödöllőn, a zeneiskola kertjében. Később az iskola vezetősége elhatározta, hogy az intézet udvarából kihelyezi a szobrot az épület főbejárata előtti közterületre, és környezetét méltó módon alakítja ki, hogy mind a városban élők, mind az ide látogató vendégek megtekinthessék. A zeneiskola 1990-ben a náluk lévő szobor apropóján felvette a nagy lengyel zeneköltő nevét.

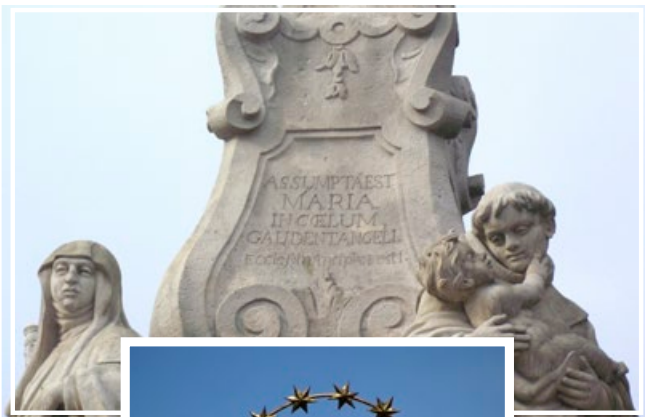

Maria immaculata – Mária-oszlop

Szűz Mária eredeti bűn nélküli világra jöttét, a Szeplőtelen Fogantatást dicsőítő szép barokk kompozíció egyedisége a talapzatán elhelyezett 4 dombormű, melyek Mária életének meghatározó eseményeit – Mária és Erzsébet találkozása, az Angyali üdvözlés, Mária bemutatása a templomban és Mária mennybevétel – ábrázolják. Hainburgban (Ausztria) és Nyitrán (Szlovákia) látható hasonló Mária-oszlop, alkotójuk ugyancsak Martin Vögerl osztrák mester, aki Grassalkovich I. Antal megbízására készítette a XVIII. századi barokk szobrászatra jellemző, elemi csapások elkerülésére vagy hálaadásként készülő köztéri szobrot.

A talapzatot 4 szent szobra veszi körül: Avilai Nagy Szent Teréz, Pádulai Szent Antal, Szent Flórián és Szent Rókus. Mária – fején tizenkét csillagból álló koronája – a virágdíszes oszlop tetején áll.

A puha homokkőből készült szobrot többször, legutoljára 2006-ban restaurálták. Körötte kis kert található rózsákkal, mely ismert Mária-attributumként fejezi ki a Szeplőtelen Fogantatást: Mária, a „tövis nélküli rózsza”.

Botanikus kert SZIE

A Szent István Egyetem botanikus kertje több, mint 50 éves múltra tekint vissza, és mintegy 1200 növényfajnak ad otthont. A kertet 1959-ben kezdték el kiépíteni, és elsődleges célja az egyetemi növénytani oktatás gyakorlati megalapozása, segítése volt. A teljes kiépítés 3 évig tartott.

A kert egyik különlegessége a 2010 óta látható bambuszgyűjtemény, amely 60 különféle bambuszfajt tartalmaz. Ez nem csak a kertben, de országosan egyaránt kiemelkedő gyűjtemény. A bambuszok között egy sétaút is kiépítésre került, melytől még hangulatosabbá válik a bambuszerdő.

A kert másik híressége a „Gödöllői Vén Vackorfa” az ország és Európa legismertebb vadkörtefája, mely 2013-ban a hazai Év Fája verseny győztese, illetve 2014-ben az európai Év Fája verseny ezüstérmese lett.

A helyi legenda szerint Grassalkovich Antal gróf ültette, aki egy szerencsés kimenetelű vadászat után a sebzett vadkan elől egy vadkörtefán talált menedékre. Hálája jeléül elrendelte, hogy gödöllői birtokán 1000 vadkörtefát ültessenek a jeles fa tiszteletére.

A sikeres isaszegi csata után Kossuth Lajos nem a nyüzsgő gödöllői főhadiszálláson, a kastélyban, hanem az akkor már terebélyes vadkörtefa alatt fogalmazta meg a Függetlenségi Nyilatkozatot.

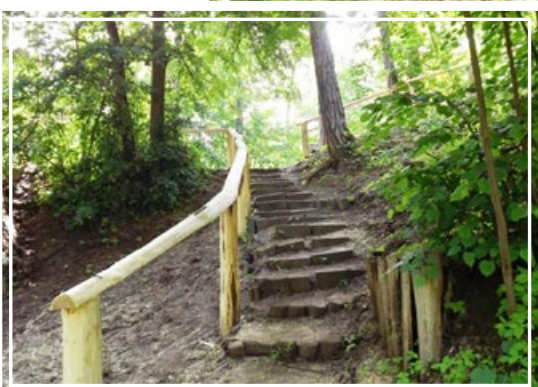
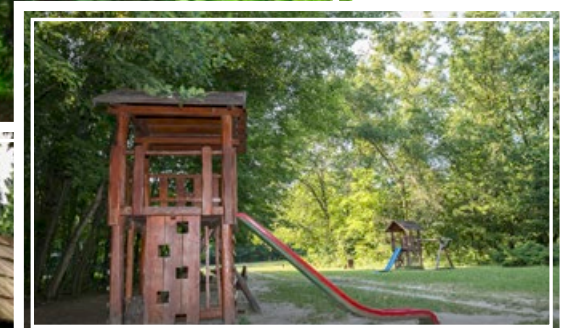
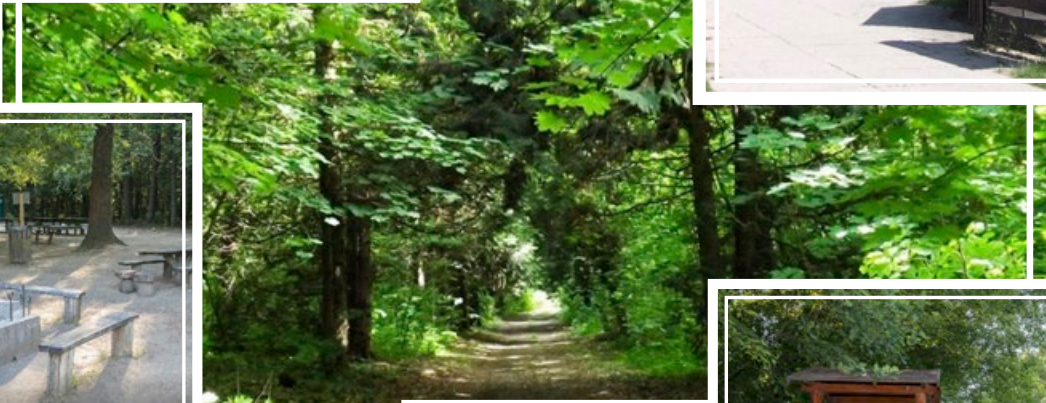
Erzsébet királyné is igyekezett felfedezni kedvenc nyaralóhelyének minden zegét-zugát. Egyik első kilovaglása során megpillantotta a vadkörtefát, megölelte, majd jóízűen falatozott a vén fa gyümölcséből. Állítólag itt ismerkedett meg Andrassy gróffal is, aki fülig szerelmes lett belé, ezért a gödöllőiek azóta is a szerelmesek fájaként tartják számon a jó öreg vackort.

Gödöllői Arborétum

Az erdészeti arborétum telepítését a Gödöllői Erdőigazgatóság 1902-ben kezdte meg az akkori földművelésügyi miniszter, Darányi Ignác rendeletére 190 hektárnyi területen azzal a céllal, hogy a homokos, alföldi területek fásítására alkalmas fafajokat honosítsanak meg, főleg fenyőket. A József főherceg nevét viselő liget telepítését 1914-re fejezték be, s a húszas – harmincas években Magyarország legjelentősebb növénykertjeként tartották számon.

A II. világháború az arborétum faállományában is súlyos károkat okozott. A világháborúk viszontagságai után 1960-ban az Erdészeti Tudományos Intézet kutatóinak irányításával egy új, nagyszabású telepítési program indult. Ennek eredményeként alakult ki a jelenlegi állomány 154 erdőfípussal. A Gödöllői Arborétum különlegessége, hogy olyan erdészeti növénygyűjteménynek számít, ahol a fafajokat a velük kialakult társulásokban, erdőszerűen, a jellemző lágyszárú szint, cserjeszint kíséretében láthatjuk. Az arborétum a természetben megtalálható fafajok és a nemesített erdészeti fajták génbankjaként is működik. Erdei fenyő, kocsányos tölgy, akác, vörösfenyő és sok egyéb faj jól dokumentált törzsültetvényei élnek itt máig.

ELFAJZÓTTAK

OLVASÓK DIADALA 2019